

Sonograferi-koulutus HUS:ssa

Ylilääkäri Kirsi Lauerma, Lastenklinikan röntgen

Sonograferi on röntgenhoitaja, joka on suorittanut tarvittavat erikoistumisopinnot ammattikorkeakoulussa. Sonograferi voi tehdä ylilääkärin hyväksymän tehtäväsiirron mukaisia ultraäänitutkimuksia. Radiologin ja sonograferin välinen työnjako toteutetaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti: laki terveydenhuollon ammatti-henkilöistä 559/94 (erityisesti § 2 ja § 22–23), erikoissairaanhoidolaki 1062/89 (§ 31–33) ja laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/92.

Vuonna 2008–10 HUS-Röntgen toteutti sonograferikoulutuksen yhdessä Ammattikorkeakoulu Metropolian ja Helsingin Oppisopimustoimiston kanssa. Koulutukseen osallistui kahdeksan röntgenhoitajaa HUS röntgenistä ja neljä muualta Suomesta. 30 opintopisteen koulutus koostui 20 % lähiopetuksesta (teoriaopinnot, työpajat) ja 80 % opiskelusta tapahtui opiskelijan työpaikalla ultraäänitutkimuksia ohjatusti tehden. Opinnäytetyön HUS:laiset tekivät ultraäänilaitteen laadunvalvonnasta apulaisylifyysikko Outi Sipilän johdolla. Sonograferit opiskelivat vastan alueen ultraäänitutkimuksen ja alaraajojen laskimoiden tromboosin kuvauksen, koska näihin tutkimuksiin koulutettavien työpaikoilla oli erityinen tarve saada lisäresursseja. Sonograferin työksi soveltuvat tutkimukset, jotka ovat seulontatyyppejä (vrt. sikiöseulonta), sisältävät suoraan raportoitavia mittaustuloksia (esim. kaulasuonten dopplertutkimukset) ja tutkimuksia on paljon. Suoritettuaan näyttökokeen hyväksytysti, sonograferi saa osastonylilääkäriltä luvan suorittaa kyseisiä tutkimuksia itsenäisesti. Lupa on kirjallinen tehtävänsiirto, joka on osasto- ja henkilökohtainen.

Sonograferi suorittaa tutkimukset sovitun protokollan mukaan, vastaa työstään saamansa koulutuksen ja näyttökokeessa osoittamansa ammatitaidon mukaisesti sekä antaa tutkimusvastauksen organisaation ohjeita noudattaen. Osaston ylilääkäri ja muut osastolla toimivat radiologit ohjaavat, ovat konsultoitavissa sekä osallistuvat sonograferitoimintaan. Ennen sonograferitoiminnan aloittamista juridiset vastuukysymykset käydään läpi kaikkien toimintaan osallistuvien kesken.

Lausunnossa sonograferi noudattaa organisaation protokollaa ja kirjaa mahdolliset tutkimuksen rajoitteet. Lausunnossa käy ilmi näkyvyys, tarkistetut elimet ja niiden löydökset mittoineen, yhteenveto lausunnos-

ta sekä tutkimuksen tekijä ja mahdollinen radiologin konsultaatio. Kun löydöksessä on yleisesti esiintyvä hyvänlaatuinen, mutta normaalista poikkeava löydös tai mittaustulos, antaa sonograferi tutkimuksesta löydöstä kuvailevan lausunnon hyödyntäen esim. vakiolausuntopohjaa. Sonograferi ei aseta diagnoosia eikä suosittele jatkotutkimuksia. Taudinmäärityksestä ja siihen liittyvästä hoidosta päättää aina lääkäri.

Sonograferit osallistuvat ultraäänilaitteiden laadunvarmistukseen HUS-Röntgenissä sovitun käytännön mukaisesti. Ultraäänivastuufyysikko koordinoi ultraäänilaitteiden laadunvarmistuksen toteutusta. Seuraava sonograferikoulutus alkaa Helsingissä syksyllä 2011.